BA 4th Sem (G)

প্ৰশ্ন: সামাজিক সংগঠন কাক বোলে? ই কেই প্ৰকাৰ আৰু কি কি?
What do you mean by social organisation? What are the different types of social organisation?

মানুহ সামাজিক প্ৰাণী। মানুহে সমাজ পাতি বসবাস কৰি কোনো এটা উদ্দেশ্য সাধনৰ কাম কৰে। সামাজিক সংগঠন হৈছে কোনো এটা বিশেষ উদ্দেশ্য সাধনৰ বাবে ইচ্ছাকৃতভাৱে সৃষ্টি কৰা ব্যক্তিৰ সমষ্টি। ই সামাজিক জীৱন প্ৰক্ৰিয়াক শৃংখলাবদ্ধভাৱে আগুৱাই নিয়াৰ নিয়াৰ নিয়াৰ বাবে কিছু সংখ্যক লোক অথবা সমাজখনৰ অংশ এটাক এটা অনুষ্ঠাৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা কাৰ্যকে সামাজিক সংগঠন বোলে। সামাজিক সংগঠনৰ অন্তৰ্ভুক্ত ব্যক্তি-সকল পৰস্পৰে-পৰস্পৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। সংগঠনৰ প্ৰত্যেক সদস্যসকলে নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য-উদ্দেশ্যত উপনীত হোৱাত সহায় কৰে।

সামাজিক সংগঠনৰ সংজ্ঞা

জেনছনৰ মতে, "সামাজিক সংগঠন সমাজৰ আন্তঃক্ৰিয়া ব্যৱস্থাৰ এটা উপাদানক বুজায়।"

কুলেই কৈছিল, "সামাজিক সংগঠন ব্যক্তিৰ উমৈহতীয়া কাৰ্যাৱলী আৰু বুজাবুজিৰ পৰিণতিস্বৰূপ।"

লুইচ বেষ্টন কৈছে, "ব্যক্তি আৰু সমূহবোৰৰ মাজৰ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ সম্বন্ধকে সামাজিক সংগঠন আখ্যা দিব পাৰি।"

Scanned with CamScanner

সামাজিক সংগঠন দুই প্ৰকাৰৰ। সেইয়া হৈছে— আনুষ্ঠানিক সামাজিক সংগঠন আৰু অনানুষ্ঠানিক সামাজিক সংগঠন।

আনুষ্ঠানিক সামাজিক সংগঠন:

যি সামাজিক সংগঠনৰ কাম-কাজবোৰ কিছুমান লিখিত নীতি-নিয়মৰ মাজেৰে সম্পন্ন হয় তাকেই আনুষ্ঠানিক সামাজিক সংগঠন বোলে। এনে সামাজিক সংগঠন কৰ্তৃত্বপূৰ্ণ মূৰবীৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হয়। সেইবাবে সংগঠনৰ সদস্য-সকলক প্ৰস্থিতি অনুসৰি বিভিন্ন কৰ্তৃত্ব প্ৰদান কৰা হয়। এনে সংগঠনবোৰৰ নিজস্ব নাম আৰু প্ৰতীক চিহ্ন থাকে। উদাহৰণ স্বৰূপে— বেংক, মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়, কোম্পানী ইত্যাদি।

অনানুষ্ঠানিক সামাজিক সংগঠন:

যি প্ৰকাৰৰ সামাজিক সংগঠনৰ সদস্য সকলৰ মাজত বন্ধুত্বপূৰ্ণ মনোভাৱ থাকে আৰু সদস্য সকলে তেওঁলোকৰ আশা, আগ্ৰহ, সুখ-দুখ আদিৰ ক্ষেত্ৰত সমভাগী হয়। এনে সংগঠনত কেৱল নেতৃত্বহে থাকে আৰু তেওঁলোকৰ মাজৰ সম্বন্ধ স্থায়ী ধৰণৰ হয়। এই সংগঠনৰ সদস্য পদ সীমিত, আকাৰত সৰু আৰু কম জটিল প্ৰকৃতিৰ হয়। ইয়াত সদস্যসকলৰ মাজত মুখামুখি আৰু দৈহিক উপস্থিতি দেখিবলৈ পোৱা হয়।

Man is a social [illegible]